

Souhrnná teritoriální informace:

Gabon

Zastupitelský úřad 27. 5. 2021 18:17

Základní shrnutí pro obecnou představu o zemi tedy: kdo má výkonnou moc a ve stručnosti popis státního zřízení, zákonodárství (stručně), ekonomika a příležitosti pro české firmy, případně problémy při vstupu na trh, pokud jsou. Pokud je specifická kultura podnikání tak maximálně ve dvou větách popsat. Přidat výhled do budoucna.

Základní údaje	
Hlavní město	Libreville
Počet obyvatel	2,1 milionů
Jazyk	francouzština
Náboženství	70% křesťanství
Státní zřízení	prezidentská republika
Hlava státu	Ali Bongo
Hlava vlády	
Název měny	XAF, západoafrický frank
Cestování	
Časový posun	-1h oproti letnímu času v ČR
Kontakty ZÚ	
Velvyslanec	Marek Skolil
Ekonomický úsek	Beata Matusiková
Konzulární úsek	Gabriela Idehen
CzechTrade	
Czechinvest	
Ekonomika	
Nominální HDP (mld. USD)	16,2
Hospodářský růst (%)	1,4
Inflace (%)	1,7
Nezaměstnanost (%)	N/A

Kapitoly a podkapitoly:

1 Základní informace o teritoriu

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

2 Ekonomika

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

4 Kulturní a obchodní jednání

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

6 Kontakty

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchrana, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

1 Základní informace o teritoriu

Podkapitoly:

- 1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi
- 1.2 Zahraniční politika země
- 1.3 Obyvatelstvo

1.1 Systém vládnutí a politické tendence v zemi

Gabonská republika je přímořským státem Guinejského zálivu, jehož územím prochází zemský rovník. Nejdelší hranici má Gabon se svým východním sousedem – Konžskou republikou (Brazzaville) – 1 903 km. Na severu sousedí s Kamerunem (298 km) a na severozápadě s republikou Rovňiková Guinea (350 km). Celková délka suchozemských hranic Gabonu je 2 551 km. Gabonská republika, do roku 1960 francouzská kolonie, profituje dlouhodobě ze své „politické stability“. Gabon je již od vyhlášení nezávislosti řízen autokratickými prezidenty. Počátkem 90. let byl zaveden systém více politických stran a tehdy nová ústava (přijata 1991) umožnila více transparentní volební procedury a reformy vládních institucí. Nepočtená populace, obrovské přírodní zdroje a značná podpora ze zahraničí pomohly vytvořit z Gabonu relativně prosperující zemi subsaharské Afriky.

Hlavou státu je prezident Ali Bongo Ondimba, který se ujal funkce v srpnu 2009, poté kdy vyhrál prezidentské volby většinovými 42 % hlasů. Svou pozici ve funkci potvrdil i podruhé ve volbách v srpnu 2016. Je synem svého předchůdce – prezidenta Omara Bongo Ondimby, který zemřel 8. 6. 2009. Omar Bongo byl nejdéle sloužícím africkým prezidentem - ve funkci 28. 11. 1967, tedy celkem 42 let. Prezident stojí v čele vlády, jmenuje ministerského předsedu. Vláda je rovněž jmenována prezidentem na návrh ministerského předsedy. Prezident je přímo volený prostou většinou všeobecným hlasováním na 7-leté období (bez omezení funkčního období); příští volby se budou konat v srpnu 2023). Gabon je v současné době unitární republikou, praktikující prezidentský systém moci s existencí více politických stran, vytvořený na základě ústavy, přijaté dne 14. března 1991 (doplněné v roce 2003 a 2011). Opoziční strany byly legalizovány v roce 1990 po 28 letech vlády jedné strany. U moci je „Gabonská demokratická strana“ („Parti Démocratique Gabonais“, PDG). Zákonodárnou moc tvoří dvoukomorový parlament – Národní shromáždění (Assemblée Nationale) se 120 křesly a Senát se 102 křesly. Poslanci Národního shromáždění jsou voleni všelidovým přímým hlasováním na pětileté funkční období, senátoři pak členy komunálních vlád a regionálních parlamentů na šest let. Politickou scénu Gabonu ovládá Gabonská demokratická strana (Parti démocratique gabonais nebo PDG). Prezident Ali Bongo byl v roce 2016 podle znovu zvolen prezidentem ve volbách, které provázely rozsáhlé podvody. Protikandidát Jean Ping a další zástupci opozice odmítli uznat volební výsledky. Země prošla politickými turbulencemi, které vedly k násilným střetům, uzavření telekomunikačních sítí a sérii demonstrací uvnitř i vně země. Tato napjatá situace poznamenala i politický vývoj v zemi v roce 2017. Nadále pokračovala ekonomická krize, která ze všech ropných zemí regionu postihla Gabon nejsilněji.

1.2 Zahraniční politika země

V zemi stále jednoznačně dominuje francouzský vliv, zejména v četných polovládních podnicích (parastatals). Nicméně zvolna začíná být patrné slábnutí francouzského ekonomického vlivu i v této zemi, zejména díky čínské (nově i turecké a marocké) konkurenci. Gabon je členskou zemí UN (OSN - Organizace spojených národů), AU (Afričan Union, vznikla v červenci roku 2000 jako nástupnická organizace po OAJ - Organizaci africké jednoty), NAM (Non-aligned Movement, HNZ - Hnutí nezávislých zemí), WTO (Světová obchodní organizace), IMF (MMF - mezinárodní měnový fond), AfDB (Africká rozvojová banka), IAEA (Mezinárodní agentura pro atomovou energii). Je rovněž členskou zemí Hospodářské a měnové unie zemí střední Afriky (CEMAC – Union économique et monétaire de l' Afrique centrale). Dohoda o vytvoření této unie byla podepsána v konžském Brazzaville v roce 1964 (původně jako společenství UDEAC) a jejími členy jsou vedle Gabonu ještě Čad, Kongo, Kamerun, Středoafrická republika a od roku 1985 také Rovňiková Guinea. Hlavním cílem CEMAC je vytvoření celní, ekonomické a monetární unie, přičemž konečným cílem je pak vytvoření funkční ekonomické a měnové unie, sblížení makroekonomické politiky členských zemí a vzájemná harmonizace odvětvové hospodářské politiky, jednotné vnější tarify a odstranění existujících vnitřních obchodních bariér (www.cemac.int).

1.3 Obyvatelstvo

Počet obyvatel: 2,1 milionu,

hustota osídlení: 6,24 ob./km²

Věkové složení: • 0 – 14 let: 42,1 % • 15 – 64 let: 53,1 % • nad 65 let: 3,8 %

Průměrný roční přírůstek: 1,94 %, počet obyvatel žijících ve městech: 86,2 %

Národnostní složení: Téměř všechny etnické skupiny Gabonu patří do skupiny bantu. Největší etnika Gabonu jsou – Fang, Eshira, Nzebi, Punu, Obamba a Teke. V Gabonu žije asi 160 000 z toho cca 11000 Francouzů.

Náboženské složení: Hlavním náboženstvím je v Gabonu křesťanství, které vyznává asi 60–75 % populace. Zbytek tvoří animisté. Muslimů je v této zemi méně než 1 %, nicméně prezident Ali Bongo Ondimba, se stejně jako jeho otec (konvertita) hlásí k islámu.

2 Ekonomika

Podkapitoly:

- 2.1 Základní údaje
- 2.2 Veřejné finance a státní rozpočet
- 2.3 Bankovní systém
- 2.4 Daňový systém

2.1 Základní údaje

Ekonomika Gabonu je malá a stále málo diverzifikovaná. Gabon má velké zásoby nerostných surovin (ropa, mangan, železná ruda, uran, zlato...). Od počátku 90. let minulého století je Gabon, díky těžbě ropy, jednou z nejbohatších a nejrozvinutějších ekonomik ze všech zemí subsaharské Afriky. Je zemí s druhým nejvyšším HDP/obyv. v subsaharské Africe a má statut země s vyšším středním příjmem. Pandemie však ještě více vynesla na světlo závislost Gabonu na dovozu zemědělských výrobků. Po uzavření hranic kvůli koronaviru se cena některých potravin v Gabonu zdvojnásobila. S ekonomikou, která je orientovaná na těžbu ropy a s 89% populace žijící ve velkých městech je dvoumilionový Gabon na dovozu potravin v podstatě závislý (60% se dováží). Vláda se snaží o diverzifikaci ekonomiky, podporu zemědělských projektů a rozvoj venkova, v 2014 byl zahájen program Graine, jehož cílem je potravinová soběstačnost v 2030. Gabon vstoupil v roce 2020 po krizi COVID-19 do recese. Byl ovlivněn dvojitým šokem. Silně závislý na příjmech z ropy (39% HDP) byl zasažen poklesem globální poptávky a odpovídajícím poklesem cen ropy. Za účelem omezení dopadu na obyvatelstvo vláda uvolnila 381 milionů EUR (2,9% HDP) k zajištění základních potřeb domácností a podniků. Růst reálného HDP bude v 2019 - 23 činit průměrně 3,1% ročně. Růst bude podpořen zvýšenými investicemi do ropných polí, což povede k vyšší produkci a trvalému růstu v zemědělství a dřevařském průmyslu. Inflace bude průměrně 2,6% ročně od 2019 do 23 let, ačkoli země zůstává silně závislá na dovozu komodit, vládní dotace na mnoho základního zboží (včetně základních potravin) pomohou udržet celkový růst cen pod kontrolou.

Hospodářská politika se řídí plánem diverzifikace hospodářství, rozvoje infrastruktury, podpory zemědělství, výroby, služeb a turistiky („Gabon émergent“), jehož cílem je dostat Gabon do kategorie „nových“ ekonomik a zmírnit jednostrannou závislost země na těžbě ropy, minerálů a dřeva. Vláda snaží přilákat do země zahraniční investory, rozvíjí zvláštní ekonomické zóny, orientuje se na vývoz zboží s vyšší přidanou hodnotou (vybudováním závodů na zpracování dřeva, rafinerií ropy atd.). Spolu s mezinárodními donory investuje do rozvoje infrastruktury, rozvíjí se telekomunikace i bankovní sektor. Podíl gabonského průmyslu na tvorbě HDP je cca 61 % a roční růst je kolem 4 %. Nejdůležitějšími odvětvími jsou těžba a zpracování ropy, výroba hnojiv, těžba a zpracování manganu, těžba a zpracování dřeva, těžba zlata, výroba cementu, oprava lodí a potravinářský průmysl. Průmyslový a zpracovatelský sektor v Gabon nicméně zůstává i nadále slabý. Z dalších větších průmyslových provozů stojí za zmínku výroba strojních komponent pro závody na zpracování palmového oleje, závod na výrobu nátěrových hmot a plnirna technických plynů do svařovacích tlakových lahví. Lokálně a v malých provozovnách jsou vyráběny cukr, mouka, cigarety, nealkoholické nápoje, pivo a chléb.

Tabulka z MOP + navíc platební bilance, zadluženost/HDP.

Ukazatel	2018	2019	2020	2021	2022
Růst HDP (%)	0,8	4,0	-3,2	1,4	2,8
HDP/obyv. (USD/PPP)	15 100,0	15 630,0	14 770,0	14 870,0	15 080,0
Inflace (%)	4,8	2,5	1,2	1,7	1,6
Nezaměstnanost (%)	19,8	19,6	20,5	N/A	N/A
Export zboží (mld. USD)	5,7	5,8	3,4	4,3	4,9
Import zboží (mld. USD)	2,3	2,7	2,5	2,7	2,7
Saldo obchodní bilance (mld. USD)	3,3	3,1	1,0	1,6	2,2
Průmyslová produkce (% změna)	N/A	N/A	N/A	N/A	N/A
Populace (mil.)	2,1	2,2	2,2	2,3	2,4
Konkurenceschopnost	N/A	119/141	N/A	N/A	N/A
Exportní riziko OECD	6/7	6/7	6/7	6/7	N/A

2.2 Veřejné finance a státní rozpočet

Zahraniční zadlužení země je hodnoceno jako relativně nízké, přestože zahraniční dluh země v poslední době roste. Vláda zatím nemá problém svoje zahraniční závazky plnit. Problémem je domácí zadlužení, kdy vláda v roce 2014 musela díky nižším příjmům z ropy pozastavit splácení dluhů firmám realizujícím infrastrukturní projekty. Problém představuje i pokles ceny ropy na světových trzích, který situaci nepomáhá. Otázkou zůstává, jaké dopady bude mít COVID-19 na ekonomiku a zahraniční obchod. Rozpočet na rok 2020 pro Gabonskou republiku je v prognóze stanoven v příjmech a výdajích na 3 330,77 miliardy FCFA oproti 3 033,42 miliardám v roce 2019, což představuje nárůst o 297,36 miliardy ve srovnání s finančním rokem 2019. Očekává se, že rozpočtové příjmy se zlepší zejména díky zvýšeným daňovým příjmům.

Veřejné finance	
Saldo státního rozpočtu (% HDP)	-5,1
Veřejný dluh (% HDP)	75,1
Bilance běžného účtu (mld. USD)	-1,5
Daně	
PO	N/A
FO	N/A
DPH	N/A

Stejně jako v loňském roce zůstává rozpočtová verze předložená ministrem hospodářství ukotvena při provádění reformy probíhající v zemi. Patří sem i ty, které byly vzaty jako součást plánu hospodářské obnovy. Kromě toho má sedm hlavních cílů: snížit neropný deficit; optimalizaci mobilizace zdrojů; aktivní správu dluhů, aby byla udržitelnější a lépe připravovala splátkové kalendáře na nadcházející roky (2021, 2022, 2023); kontrolu běžných výdajů za účelem vytvoření marží a financování investic; zúčtování a nulová akumulace nedoplatků a konečná rekonstrukce vnějších aktiv na krytí dovozů.

2.3 Bankovní systém

Bankovní soustava Gabonu je kontrolována společnou Centrální bankou středoafričských zemí - BEAC se sídlem v kamerunském Yaoundé. Ta dozírá na činnost bank i v ostatních členských zemích středoafričského integračního seskupení UDEAC (měnové zóny CEMAC). CFA-frank může mezi šesti členskými zeměmi CEMAC volně cirkulovat a lze jej směniti na jiné světové měny přes bankovní systém na základě obchodních dokumentů. Centrální banka BEAC emituje oběživo a dozírá na likviditu uvnitř středoafričské měnové zóny, ve své monetární politice v zásadě kopíruje rozhodnutí Evropské centrální banky. Středoafričský frank je pevně ukotven na Euro, kurz je 655,95 CFA/Euro. Kurz k dolaru kolísá. V roce 1993 vytvořily dále členské země BEAC nadnárodní instituci bankovního dozoru – COBAC (Commission Bancaire de l'Afrique Centrale), která má zvláštní pravomoci pro regulaci činnosti a dodržování disciplíny u všech bankovních institucí integračního seskupení CEMAC. Jako všichni ostatní signatáři smlouvy o vytvoření zóny CFA-franku v Africe (1948) je Gabon rovněž povinen držet alespoň 60 % svých zahraničních rezerv na účtu „compte d'opération“, spravovaném v Paříži. Gabonský bankovní systém lze označit za spolehlivý a zdravý.

V zemi působí následující hlavní komerční banky: • Banque International pour le Commerce de l'Industrie du Gabon (BICIG), • BGFIBANK SA Gabon • Citibank Gabon, s.a. • Banque Gabonaise de Développement (BGD) - rozvojová banka • United Bank for Africa Gabon • Ecobank Gabon • Orabank Gabon • Union Gabonaise de Banque • Post Bank S.A. • Banque de l'Habitat du Gabon

2.4 Daňový systém

Gabonský daňový systém se přizpůsobuje jednotnému systému v rámci zemí CEMAC. Nediskriminuje obchodní zájmy zahraničních subjektů.

Nové společnosti, které investovaly 100 mil CFA do zemědělského sektoru, 200 mil. do sektoru výroby a 500 mil. CFA do těžebního nebo dřevařského průmyslu neplatí podnikovou daň po dobu dvou let, třetí rok je tato daň snížena o 30%. Pro nové investory a investory v důležitých sektorech (hornictví, ropa, těžba dřeva, turistika, zemědělství, výroba cementu), které se řídí zvláštními předpisy, existuje ze zákona řada dalších výjimek. Dále je možné vyjednat v podepsovaném kontraktu další úlevy. Zvláštní režim (10 leté prázdniny na podnikovou daň, osvobození od VAT) platí pro nové společnosti působící ve speciálních ekonomických zónách.

Daňový systém tvoří následující základní přímé a nepřímé daně a sociální pojištění zaměstnanců:

- Daň z příjmu fyzických osob – je progresivní podle příjmu v pásmu 0 – 35%
- Daň podniková – 1% z obrátu nebo 30% ze zisku na území Gabonu, ropné firmy platí daň ve výši 35%, speciální daňový režim (25%) mají státní podniky a podniky podnikající v zemědělství. Podnikání je dále zatíženo řadou plateb a odvodů (srážková daň (10 – 15%), daň z půdy (15%), daň z nemovitosti (25%), lokální daň).

•Daň z přidané hodnoty (TVA) – 18,5 %, byla zavedena v dubnu roku 1995 a jejími plátcí jsou všechny společnosti s ročním obrátem vyšším než zhruba 330 000 USD. Snížená 10% sazba platí pro cement, kuřata, minerální vody, cukr. Touto daní nejsou zatíženy následující služby a produkty: mezinárodní doprava, tisk, hnojiva, vejce, čerstvé ryby, stolní oleje, máslo, mléko a mléčné výrobky, obilniny, léky a léčiva.

•Sociální pojištění – 20,1 % ze mzdy, další 2,5 % platí zaměstnanec.

Bližší informace o daňovém systému a úlevách viz.www.dgi.ga.

3 Obchodní vztahy s EU a ČR

Podkapitoly:

- 3.1 Obchodní vztahy
- 3.2 FTA a smlouvy
- 3.3 Rozvojová spolupráce
- 3.4 Perspektivní obory (MOP)

3.1 Obchodní vztahy

Obchodní vztahy s EU

EU je jedním z nejvýznamnějších obchodních partnerů Gabonu.

V roce 2019 země EU dovezly z Gabonu zboží v hodnotě 680 milionů EUR a vyvážené zboží v hodnotě 840 milionů EUR. V roce 2020 země EU dovezly z Gabonu zboží v hodnotě 621 milionů EUR a vyvážené zboží v hodnotě 726 milionů EUR.

Obchodní výměna s EU (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z EU (mil. EUR)	835,9	839,1	726,1	N/A	N/A
Import do EU (mil. EUR)	765,7	690,8	620,9	N/A	N/A
Saldo s EU (mil. EUR)	-70,2	-148,3	-105,2	N/A	N/A

Zdroj: Evropská komise

Obchodní vztahy s ČR

Hlavními dovozními komoditami byly v 2020 manganové rudy, gumové cukrovinky a rostliny pro voňavkářství. Dovozu dominovaly zejména procesorové, diskové jednotky, a plastové výrobky pro přepravu zboží.

Obchodní výměna s ČR (mil. EUR)

	2018	2019	2020	2021	2022
Export z ČR (mld. CZK)	0,0	0,0	0,0	N/A	N/A
Import do ČR (mld. CZK)	0,0	0,0	0,1	N/A	N/A
Saldo s ČR (mld. CZK)	0,0	0,0	0,0	N/A	N/A

Zdroj: ČSÚ

3.2 FTA a smlouvy

Smlouvy s EU

Post-Cotonou Partnership Agreement – podepsáno v dubnu 2021 jako pokračování dohody mezi EU a africkými zeměmi. Upravuje mimo jiné ekonomické vztahy a rozvojové otázky.

Economic Partnership Agreements (EPAs): EU patří k nejvýznamnějším donorům zahraniční rozvojové pomoci i významným obchodním partnerům v regionu. Gabon dosud dohodu nepodepsal, ale čerpá z výhody volného přístupu na EU trh.

Smlouvy s ČR

Mezi ČR a Gabonem není podepsána žádná bilaterální smlouva. Obchodní dohoda mezi vládou Československé socialistické republiky a vládou Gabonu (Libreville, dne 24. března 1983) nevstoupila v platnost; od vstupu ČR do EU jsou vztahy upravovány společnou politikou EU.

V dubnu 2012 předala gabonská strana návrhy několika smluvních dokumentů, včetně dohody o podpoře a ochraně investic, dohody o zamezení dvojímu zdanění a obchodní dohody. Jednání o textu dohody o zabránění dvojímu zdanění byla ukončena, dohoda ale ještě nebyla podepsána.

3.3 Rozvojová spolupráce

V r. 2012 byly Gabonu předány chirurgické nástroje v hodnotě 114 971 Kč pro nemocnici v Libreville. Gabonským studentům byla pro školní rok 2013 – 2014 nabídnuta 4 stipendia vlády ČR ke studiu na českých vysokých školách.

Přijímaná a poskytovaná rozvojová pomoc: Gabon je zemí s druhým nejvyšším HDP/obyv. v subsaharské Africe a má statut země s vyšším středním příjmem. Donory jsou EU, USA, Japonsko a Německo. V rámci 10 EDF byla v letech 2011 - 2013 Gabonu poskytnuta pomoc ve výši 39 mil. Euro. V rámci 11. EDF (2014 – 2020) by mělo být poskytnuto 13 mil Euro zejména na technické vzdělávání. Gabon na druhé poskytuje pomoc, v současné době se spolupodílí na stabilizaci Středoafričské republiky.

3.4 Perspektivní obory (MOP)

Jde o malý trh charakterizovaný nízkou kupní silou většiny obyvatel - vývozce by se měl orientovat na celou zónu CEMAC. Na druhé straně je podíl domácí výroby velmi nízký, téměř všechno zboží se do Gabonu dováží, což otevírá možnosti pro české exportéry. K perspektivním položkám pro vývoz patří zejména ty výrobky, které vyhovují strategii „GABON EMERGENT“. Patří k nim v současné době zejména potravinářské komodity a technologická zařízení pro potravinářský průmysl. Značný zájem by mohl z gabonské strany být také o traktory a ostatní zemědělské stroje pro soukromé farmáře, včetně dodávek hnojiv a chemikálií proti škůdcům.

Obrovský potenciál bude v blízké budoucnosti skýtat program rozšíření mořského i říčního rybolovu (technologie na zpracování ryb, mrazicí provozy apod.).

Nejperspektivnějšími odvětvími jsou stále ropný a těžební sektor (diamanty, rudy) a sektor zpracování vytěženého dřeva. Očekává se rozvoj těžby zejména nově objevených zásob zlata, diamantů, barytu, masku a fosfátů. Využití těchto zásob bude potřebovat dodávky zejména těžebních technologií a příslušných dopravních prostředků.

Gabon investuje do rozvoje infrastruktury – perspektivní jsou z tohoto hlediska stavební stroje, vybavení letišť, obytných budov, nemocnic, zařízení pro vodní elektrárny, malé vodní elektrárny, ale i obnovitelné zdroje elektrické energie (solární...), které je možné zapojit off-grid.

Zásoby využitelné dřevní hmoty se v Gabonu odhadují až na 400 milionů kubických metrů. Gabonská vláda zakázala vývoz nezpracovaného dřeva a kulatiny, naskýtá se v krátké době obrovský prostor pro firmy, které budou schopny dodat zařízení/investovat do velkokapacitních pil a linek na zpracování dřeva.

Gabonský lehký průmysl bude tvořit značný potenciál pro vstup zahraničních společností nebo dodávky komponent, pokud se podaří snížit stávající vysoké náklady na energie a dopravní infrastrukturu. Velký potenciál má turistický průmysl. Úspěch by mohla mít rovněž nabídka subdodávek pro zahraniční společnosti působící v Gabonu.

Gabon nabízí perspektivně velmi dobrý trh také například pro česká malá dopravní letadla (v zemi je největší soukromá civilní letecká flotila malých letadel), dále stále se rozvíjející trh pro telekomunikační zařízení a služby.

V současné době jsou nejperspektivnějšími odvětvími pro české investice: • výroba mouky a těstovin, • zemědělství, provozy pro zpracování zemědělské produkce • výroba nápojů (včetně minipivovarů) • produkce palmového oleje • geologický průzkum a těžba ložisek surovin • výroba stavebních materiálů • rozšiřování a zlepšování dopravní infrastruktury • výroba elektrické energie z netradičních zdrojů energie (solární a větrné) • digitalizace a rozšíření telekomunikací • zpracování dřeva, výroba papíru, • hotelový průmysl a turistika.

► Perspektivní obor 6

4 Kulturní a obchodní jednání

Podkapitoly:

- 4.1 Úvod
- 4.2 Oslovení
- 4.3 Obchodní schůzka
- 4.4 Komunikace
- 4.5 Doporučení
- 4.6 Státní svátky

4.1 Úvod

Gabon je civilizovaná země v řadě oblastí ovlivněna francouzskou kulturou a zvyklostmi. Řada bohatých a vlivných obchodníků studovala v Evropě a Kanadě a má tudíž vysoce kvalitní vystupování, bohaté zkušenosti ze světového obchodu, používají moderní technologie, a proto je dobré k tomu takto přistupovat (Afričané obecně už nesměňují za barevná sklíčka). Nicméně je třeba počítat s africkými nešvary, jako zejména nedochvilnost a pozor na i v Gabonu nechvalně proslulé „nigerijské podvody“.

4.2 Oslovení

V prvním kroku je třeba si uvědomit, zda je Váš produkt či služba uplatnitelná na gabonském trhu. Trh je zde z 85 % čistě proimportní a většina věcí se dováží ze zahraničí. Je důležité mít na paměti, že trh je velmi citlivý na cenu. Hodně zboží se dováží z Číny, které konkurovat nemůžete, ale ve velkém počtu se objevují společnosti, které jsou bohaté a preferují kvalitu. Druhým krokem je výběr vhodných klientů. Gabonci jsou velmi hrdý národ a rádi předstírají, že chtějí vše a ve velkém. Skutečnost je však taková, že za touto maskou schovávají fakt, že nejsou tak bohatí, aby si mohli Váš produkt koupit. Výběr partnera je zde zcela klíčový a může Vám přinést buď očekávaný zisk, nebo také velké potíže. Třetím krokem je nalezení partnera (klienta), s kterým můžete obchodovat. V Gabonu neexistují kvalitní placené databáze a většina firem uvedených v seznamech různých vyhledávačů nefungují. Obchod se zde dělá z 99 % přes známé. Pokud Vám firma napíše „zašlete oficiální dopis či e-mail“, tak již víte, že se s Vámi bavit nebudou. Osobní kontakt je zde zcela nezastupitelný. Gabonci jsou hrdým národem, a při jednání proto není dobré jim na vše přitakávat. Cena je důležitá a je vždy na prvním místě. Není dobré cenu extrémně navýšit a následně smlouvat. Jelikož při finální ceně, která je o 25 % či více procent nižší, bude mít klient pocit, a to oprávněný, že jste ho chtěli podvést. Je nezbytné si také uvědomit, že většina dopisů, kde Vám někdo tvrdí, že pracuje pro ECOWAS nebo že má zájem o Váš produkt, bez bližší specifikace, je podvod. S těmito firmami neztrácejte čas. Velmi dobře si zajistěte platební instrumenty. Nejčastěji se používá potvrzený neodvolatelný akreditiv (L/C) s co možná nejjednoduššími podmínkami, aby nedocházelo k průtahům s platbami. Snažte se mít většinu svých plateb uhrazených a na svém účtu ještě před odesláním zboží.

4.3 Obchodní schůzka

Pro jednání bohužel nepostačí angličtina. Je velice výhodné ovládat francouzštinu nebo mít tlumočníka.

Plánujte cestu mimo období Vánoc a ramadánu. Mějte na paměti etnické, kulturní a náboženské rozdíly země. Velmi obvyklým a častým jevem v Gabonu je všeobecná nedisciplinovanost a nedochvilnost. Vnímejte co se okolo vás děje, buďte obezřetní, opatrní na svůj majetek, dbejte o svou bezpečnost a vyhýbejte se rizikovým situacím. Zjistěte si, kdo je váš obchodní partner, s kterým spolupracujete. Bez kvalitního místního partnera, jenž vám otevře dveře k zákazníkům, se absolutně neobejdete. Lépe si prověřit partnera přes velvyslanectví na místě, aby se předešlo případné podvodné činnosti. Je dobré se s gabonským partnerem osobně setkat. Gabonci jsou v obchodním styku velmi sebevědomí a asertivní. Jednání může předcházet dlouhá neformální předehra, během které se klient s chutí pochlubí svými úspěchy. Bohatí či vlivní Gabonci rádi dávají okázale najevo své bohatství (vliv), včetně perfektního oblečení a automobilu. Buďte vlídně sebejistí a sebevědomí, zvlášť na svůj nabízený produkt. Dobře prezentujte především sami sebe. Při jednáních na centrálních úřadech se vyžaduje oblek s kravatou, při obchodních jednáních se toleruje košile s kravatou. S alkoholem opatrně, minimálně je dobré si předem ověřit, zda obchodní partner není muslim a podle toho postupovat. Nenechte se uchláholit prvotním dojmem, že klient chce vše a ve velkém. Gabonci jsou mistři manipulace a rádi vytváří dojem, že je již obchod sjednán během prvního jednání. Připravte se na neočekávané průtahy a změny v zadání požadavků. V případě schůzek

připravovaných na úřadech na pátek je třeba počítat pouze s dopolednem, muslimská část populace je od polední doby na modlitbách a odpoledne už úřady spíše nefungují. Modlitba je obvyklá na veřejných shromážděních, konferencích a někdy před oficiálním obědem nebo večerí. Velmi obvyklým a častým jevem je všeobecná nedisciplinovanost a nedochvilnost. Bohatí či vlivní Gabonci rádi dávají své bohatství (vliv) okázale najevo (včetně perfektního oblečení a automobilu). Při jednání jsou velmi sebevědomí a asertivní. Součástí jednání může být velmi zdvořilá a dlouhá předehera, potrpí si na správné titulování (pokud zastávají důležité funkce), na pozornosti a lichotky. Jsou příznivci dlouhých proslovů a sami jsou výbornými a vtipnými řečníky. Vyplatí se vzít v potaz, že páteří společnosti jsou doposud tradiční struktury (i když to nemusí být na povrch patrné) a všechny významnější investice a obchodní případy jsou prosazovány vlivovými skupinami s tradičními strukturami. Potenciální obchodní partner by měl mít na tato struktury vazby. Při jednáních na centrálních úřadech se vyžaduje oblek s kravatou, při obchodních jednáních se toleruje košile s kravatou.

Úřady jsou funkční, ale rozhodovací procesy jsou zdlouhavé a jsou často stimulovány korupcí či zájmy vlivných skupin. Jednání úředníků může být občas považováno za arogantní, což souvisí s falešným pocitem národní hrdosti a s pocitem důležitosti zastávané funkce (jak říkají samotní Gabonci, úředníci zde občas pocítí potřebu „to exercise their power“). V těchto případech se doporučuje reagovat spíše mírně a nedávat průchod pocitům. Drobná pozornost může chování úředníka změnit. Při řízení vozidel je třeba připravit se na vše – včetně např. náhlého vybočení protijedoucího vozidla do protisměru, předjíždění na nepřehledných úsecích, nerespektování semaforů a dopravního značení. Řidiči jsou velmi nedisciplinovaní a dopravní pravidla tak, jak je známe např. v Evropě, nejsou respektována. Průměrný kamerunský řidič je mimoto občas agresivní a zcela nekolegiální. Dopravní policie s cílem vymáhání „úplatků“ často šikanuje cizince. Doporučujeme proto vždy místního řidiče. Velmi důrazně se doporučuje věnovat pozornost pokynům policistů či vojáků, na tzv. check-pointech a snažit se o nekonfliktní vystupování. Dopravní ruch v hlavním městě houstne a je nutné vždy počítat s časovou rezervou. Mimo Libreville je třeba počítat se špatným stavem silnic, zejména v období dešťů.

Je obvyklé obchodního partnera pozvat domů, resp. být pozván domů? Pokud ano, co je při takové návštěvě obvyklé, co čekat?

4.4 Komunikace

Úředním a tudíž i hlavním komunikačním jazykem je francouzština. Dalšími většími místními jazyky, jsou: fang, myene, teke, punu, eshira, kikongo, mbere, kota, ndjabi a lumbu. Všechny patří k bantuské jazykové rodině. Pro několik tisíc Gabonců je francouzština mateřský jazyk. V Gabonu není vyjma ropného sektoru příliš mnoho lidí, kteří mluví anglicky, francouzština je základní podmínkou úspěchu jednání. Je lépe se zdržet kritiky politického systému nebo fungování úřadů. Je třeba se vyhnout fotografování osob, úředních budov atd. bez předchozího svolení.

Komunikovat lze emailem i telefonicky, velice populární je Whatsapp a další moderní komunikační technologie. Pro obchodní vztahy lze velice doporučit osobní setkání.

4.5 Doporučení

Jde o malý trh charakterizovaný nízkou kupní silou většiny obyvatel, tradičně orientovaný na francouzské zboží. Vývozce by se měl orientovat na celou oblast CEMAC. Zákazník se orientuje především na cenu, kvalita zboží je až na druhém místě – stále rostoucí dovozy levného čínského zboží představují významnou konkurenční překážku. Základní podmínkou úspěchu na trhu je vedle ceny výrobku dlouhodobá aktivní exportní strategie zaměřená na tuto zemi a šířeji celou zónu CEMAC.

4.6 Státní svátky

- 1. ledna (Nový rok)
- Velikonoční pondělí
- 17. duben (svátek žen)
- 1. květen (Svátek práce)
- Svatodušní svátky (50 dnů po Velikonočním pondělí)
- svátek Nanebevzetí Panny Marie a Den Gabonské nezávislosti (15., 16. a 17. srpna)
- Den všech svatých (1. listopadu)

- 1. svátek vánoční
- slaví se rovněž dva lunární muslimské svátky – Id al Fitr a Id al Adha (konec Ramadánu). Termíny těchto svátků jsou však pohyblivé.

Volné dny: soboty, neděle

Otevírací a pracovní doba: Obvyklá otevírací doba obchodů je od 9:00 do 12:00 hodin a pak od 14:00 do 18:00 hodin, velké supermarkety polední přestávku nemají a jsou otevřeny až do pozdního večera, rovněž tak jsou otevřeny v sobotu dopoledne. Malé libanonské obchůdky jsou otevřeny každý den bez přestávky. Tržišťe jsou otevřena většinou od 8:00 do 18:00 hodin.

Otevírací doba provozoven veřejných služeb, centrálních úřadů a bank je pak od 8:00 do 15:00 hodin. Lékárny jsou otevřeny od po celý den (Libreville).

5 Základní podmínky pro uplatnění českého zboží na trhu

Podkapitoly:

- 5.1 Vstup na trh
- 5.2 Formy a podmínky působení na trhu
- 5.3 Marketing a komunikace
- 5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví
- 5.5 Trh veřejných zakázek
- 5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů
- 5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria
- 5.8 Zaměstnávání občanů z ČR
- 5.9 Veletrhy a akce

5.1 Vstup na trh

Na opravdu dobrý kontrakt nelze čekat v ČR. České firmy dosud nemají v Gabonu vybudovanou žádnou síť zástupců, kteří by pravidelně ošetřovali místní trh, při rozšíření obchodních styků by ale mohly napomoci v zemi působící české firmy. Do Gabonu je sice možné vyvážet přímo, spolupráce s místním zástupcem nebo v Gabonu registrovanou firmou (dovozcem) je konkurenční výhodou. I tyto osoby je třeba vyhledávat aktivně, nejlépe osobně přímo na místě. Konkurenční výhodou mají firmy, které mají v zemi styčnou osobu hovořící francouzsky nebo přímo zastoupení. Vzhledem ke složitosti místního obchodního prostředí je nanejvýš důležité vyjednat detailně všechny aspekty obchodní smlouvy (nejlépe s pomocí místního právního zástupce). Před uzavřením smlouvy je třeba partnera pečlivě prověřit specializovanou firmou (due dilligence). Jednou ze základních podmínek je zvládnutí francouzštiny v obchodním styku. Zahraniční společnost může prodávat svoje zboží přímo, prostřednictvím agenta nebo distributora, může si otevřít zastoupení nebo uzavřít „joint venture“ s gabonským partnerem. Nejvhodnější pro dodavatele (ale zároveň nejméně pravděpodobné) je samozřejmě nalezení bonitního partnera, který by pracoval na svůj účet a sám nabízené zboží hradil při jeho odběru v ČR. Nejobvyklejším způsobem distribuce zboží je ale výrobce–dovozce–velkoobchod–maloobchod–kákazník. Pokud společnost nechce/nemůže vyvážet přímo, bonitní a spolehlivý dovozce/distributor/agent je klíčovou osobností - je třeba s ním udržovat co možná nejčastěji osobní a přímé vztahy.

Český vývozce (dovozce zboží do Gabonu) potřebuje zejména faktury (Commercial Invoice), a to ve čtyřech exemplářích, pokud možno ve francouzštině nebo jiném světovém jazyce, ale s přiloženým francouzským překladem a popisem zboží. Všechny faktury musí obsahovat jména dodavatele a příjemce zboží, název zboží, jednotkovou a celkovou cenu a údaje o množství. Jednotková cena a celková cena musí být uváděna v paritě cíf, se specifikovanou hrubou a čistou hmotností a prodejními podmínkami. Dále se vyžaduje lodní nákladový list (Bill of Landing) nebo letecký nákladový list (Air Waybill), balicí listy (Packing List) a osvědčení o původu zboží (vydané oficiální Obchodní a průmyslovou komorou v zemi původu zboží). Dovozní clo je vyměřováno z CIF. Kromě celních poplatků (a samotných poplatků za proclení) je velmi často vyžadován i další speciální poplatek, často se clo vyměřuje nikoliv na základě fakturované ceny, ale odhadu tuzemské „tržní“ ceny celním úředníkem. Do Gabonu lze dovážet prakticky všechny kategorie výrobků, kromě cukru a vajec. Gabon se rovněž brání nadměrným dovozům mýdla, stolních olejů a mouky. Zakázán je rovněž dovoz automobilů starších než 3 roky. Pro dovoz potravin a léků je vyžadováno dovozní povolení a zdravotní osvědčení. Zařízení pro ropný, těžební průmysl a turistiku mohou být dovezeny bezcelně na základě tzv. dočasného propuštění (je vydáváno až na 10 let). Na výrobky se zemí CEMAC není aplikováno žádné clo. Dovozní cla z třetích zemí se liší v závislosti na druhu dováženého zboží.

Gabonský celní sazebník rozlišuje čtyři základní kategorie: • základní výrobky (léky, vakcíny, zdravotnické vybavení, rýže a pšenice) – sazba je 5 % • suroviny pro průmyslový sektor – sazba 10 % • polotovary (zejména většina dovážených potravinářských výrobků) – celní sazba je 20 % • běžné spotřební zboží (alkoholické nápoje, parfémy, elektronika apod.) – sazba 30 % Dále se platí tzv. procesní poplatek ve výši 2 – 80% z CIF, speciální zvýšená daň platí pro dovoz piva (12%), vína (22%), minerálních vod, šumivého vína a lihovin (32%) a cigaret (28%), Gabon se rovněž zvýšenými cly brání nadměrným dovozům mýdla, stolních olejů a mouky. Dovoz zbraní je podmíněn povolením Min.vnitra. Další informace o celním sazebníku zemí CEMAC.

Na dovezeném potravinářském zboží musí být vyznačeno datum trvanlivosti výrobku, popis výrobku na obalech by měl být ve francouzštině, ale toto není vyžadováno zákonem. Dovážené zboží by mělo splňovat evropské (francouzské) normy, Gabon dosud nemá žádnou agenturu pro normy a standardy. Při vývozu zboží se zatím neplatí žádná exportní daň, ačkoliv se vláda snažila jí v nedávné minulosti zavést. Kvůli velmi negativní odezvě z ropného sektoru a sektoru těžby dřeva vláda od zavedení daně upustila. Je zakázán vývoz kulatiny a nepracovaného dřeva. Certifikát původu zboží při exportu z Gabonu vydává pro vývozce obchodní komora CCAIMG (Chambre de Commerce, d' Agriculture, d'

Industrie et des Mines du Gabon). V Gabonu nejsou platná žádná zvláštní dovozní omezení nebo zákazy. Je zakázáno dovážet pornografii, drogy, narkotika a nepovolené léky. Dovoz živých zvířat je možný pouze s mezinárodním nebo národním očkovacím průkazem a s kompletně provedeným očkovaním. Ochranná opatření při dovozu cukru, vajec a komponent těžních zařízení do Gabonu byla již popsána výše.

5.2 Formy a podmínky působení na trhu

1. ledna 1998 vstoupila v platnost dohoda mezi africkými zeměmi měnové CFA-zóny, nazvaná OHADA (Organisation pour l'Harmonisation du Droit des Affaires en Afrique), která podporuje rozvoj afrického hospodářského společenství, společnou obchodní politiku a garantuje obchodníkům a investorům právní jistotu a kompatibilitu. Gabon přistoupil k dohodě OHADA a zdejší obchodní právo se až na výjimky neliší od evropského. Gabonské obchodní právo umožňuje jak domácím, tak zahraničním firmám fungovat m.j. jako s.r.o. nebo a.s. Zahraniční investoři mohou vlastnit veškeré podíly ve firmě, platí pouze určité základní odlišné požadavky na výši minimálního kapitálu. Zahraniční společnosti registrované v Gabonu mají podle zákona stejná práva jako místní společnosti. Pro jejich registraci platí rovněž stejné předpisy a pravidla. Gabonská vláda zřídila Agenturu pro podporu investic a exportu (Agence de Promotion des Investissements et des Exportations) a CDE (Centre de Développement des Entreprises), kde lze vyřídit veškeré formality spojené se založením společnosti (guichet unique). Pravidla pro zřízení kanceláře jsou kodifikována v obchodním zákoníku a prováděcích předpisech. Pro založení společnosti je potřeba udělat podobné procedury jako v ČR a dokládat obdobné doklady, společenská smlouva musí mít pak i stejné, nebo velmi podobné náležitosti jako v ČR.

Kroky při založení firmy: • povolení od gabonského ministerstva obchodu • zápis do obchodního rejstříku na tomto ministerstvu • přidělení fiskálního statistického čísla od daňového úřadu • obchodní (živnostenská) licence od orgánů komunální správy • zaregistrovat se u Caisse Nationale de Sécurité Sociale • publikovat registraci v oficiálním věstníku.

K otevření pobočky zahraniční společnosti, jejíž hlavní sídlo je registrováno mimo území republiky Gabon, je nutné: • vyplnit žádost o autorizaci firmy na Ministerstvu obchodu, s uvedením spolupracující (partnerské) gabonské společnosti. Autorizace od Ministerstva obchodu je nezbytná. • přihlásit společnost u Daňového úřadu • zaregistrovat se u Caisse Nationale de Sécurité Sociale Výše uvedené dokumenty musí být zpracovány za účasti úředníka Obchodního soudu, protože ten musí osvědčit dokumenty o registraci mateřské firmy v zahraničí, sepsat zápis z jednání správní rady nové pobočky v Gabonu, zápis z jednání valné hromady, osvědčit kopii smlouvy o partnerství s vybranou domácí společností a potvrdit dvě kopie žádosti o souhlas s provozováním příslušného podniku od místního soudu. Dále musí žadatel předložit dvě fotografie a kopie pasu generálního ředitele nové gabonské pobočky. Celý proces registrace nové firmy trvá v Gabonu asi tři měsíce.

5.3 Marketing a komunikace

Hojně jsou využívány reklamních poutače. Největší efekt má reklama v hromadných sdělovacích prostředcích. Gabonci získávají informace četbou tisku (60%), posloucháním rádia (75%) a sledováním TV (40%). V oboru nabídek a prodeje běžných spotřebních a strojářských komodit leží největší tíha akviziční činnosti na místním zástupci. Nejdůležitější je přitom osobní kontakt s odběrateli nebo institucemi. Jiné cesty je samozřejmě třeba volit v oboru dodávek investičních celků, eventuálně dodávek pro státní úřady. Zde mají dosud největší efekt přímé kontakty na státní správní orgány a příslušná ministerstva. Velmi vhodná (zejména pro místně etablované firmy) je účast na výstavách - v Gabonu se nepravidelně konají mezinárodní veletržní akce (většinou oborové, zaměřené na ropný průmysl, zemědělství). Tyto výstavy sice mají jen lokální význam, pro propagaci dováženého zboží ale mohou mít velký dopad.

5.4 Problematika ochrany duševního vlastnictví

Za patentové řízení a ochranu copyrightu, ochranných známek a značek je v Gabonu odpovědné ministerstvo obchodu. Práva musí být registrována v místě a vynucována podle místních zákonů. Gabon přijal zákony vyhlášené African Intellectual Property Office (OAPI se sídlem v Yaoundé), která si klade za cíl mj. ochranu patentů. Jako člen OAPI přijal Gabon řadu závazků vyplývajících z mezinárodních smluv na ochranu patentů, duševního vlastnictví, včetně Pařížské a Bernské dohody a dohody o zřízení Světovou organizaci pro duševní vlastnictví. Jako člen WTO je Gabon signatářem dohody TRIPS. Navzdory účasti v těchto mezinárodních konvencích bylo dosud uděleno málo pro zastavení prodeje pirátských hudebních nahrávek, videokazet, CD atd.

5.5 Trh veřejných zakázek

Veřejné zakázky (tendry) jsou publikovány v místním tisku s dostatečným předstihem. Jde o obvyklou formu vyhlašování těchto zakázek.

Tendry jsou také spojeny s platbou nevratného vstupního poplatku. Záměrně musí být také předem registrován u státního úřadu, který tendr vyhláší. Zakázky, financované některou z mezinárodních organizací, jsou zveřejňovány s dostatečným předstihem, ale spíše v zahraničních pramenech. Bylo by však naivní se domnívat, že je možné vstoupit v Gabonu do soutěže o větší tendry bez přípravy a průzkumu terénu, znalostí místní konkurence a poměrů (vazeb). Účast v zakázkových soutěžích vyžaduje dlouhodobé sledování situace s nutným předběžným lobováním na příslušných centrálních úřadech a zajištěním relevantních informací (a financí ve státním rozpočtu) ještě před oficiálním vyhlášením podmínek tendru. To bez stálé přítomnosti na místním trhu není prakticky možné. Už jen z technického hlediska bývají soutěže velmi často upraveny „na míru“ předpokládanému vítězi (tzn. nejsilnějšímu konkurentovi).

5.6 Platební podmínky, platební morálka a řešení obchodních sporů

Gabon je členem Mezinárodního centra pro řešení investičních sporů (ICSID) a newyorské konvence z 1958, závazky vyplývající z účasti v těchto smlouvách však nezavedl do vnitrostátního práva. Gabon je členem WTO a od 1994 je členem agentury MIGA. V 1995 podepsal také Gabon konvenci, připravenou organizací OHADA, která uvádí do souladu právní normy svých členských zemí se zahraničím v oblasti řešení obchodních a investičních sporů. Investiční spory jsou řešeny gabonskými soudy, většinou za účasti zástupce vlády. Zásadní důležitost při řešení obchodních sporů má znění uzavřené smlouvy, kde by měl být způsob řešení sporů přímo zakotven. Spory se řeší soudně nebo prostřednictvím rozhodčích arbitráž, a to v místě nebo i mezinárodně. Gabonské obchodní právo umožňuje arbitráž mezi legálně existujícími veřejnými institucemi a ostatními obchodními subjekty. Toto obchodní právo uplatňuje zejména principy, převzaté z francouzského práva a obsahuje i zákony o bankrotu. S řešením sporů v Gabonu jsou však obvykle spojeny také vysoké náklady a vynutitelnost práva je obtížnější a zdoluhavá. Vhodnější je vždy dohoda nebo obchodní mimosoudní vyrovnání. Proti místnímu subjektu bude cizinec vždy v nevýhodě. Dále je vždy třeba plné znalosti francouzského práva, místního zvykového práva a procedurálních zvyklostí (nutný lokální právní zástupce). Případný spor lze v rámci konvence OHADA řešit u soudu v Abijanu, což dává větší šanci na úspěch.

5.7 Víza, poplatky, specifické podmínky cestování do teritoria

Gabon patří k zemím, se kterými má ČR zaveden vízový režim. Vízum je nutné získat ještě před cestou. Vedle víza je při vstupu do země vyžadováno potvrzení o očkování proti žluté zimnici. V rámci boje proti pašování dětí vyžadují gabonské celní orgány v případě příjezdu (odjezdu) s dětmi i důkazy o vztahu společtující osob k těmto dětem. V případě, že nejde o vlastní dítě, je nutné legalizované pověření od rodičů nebo právního zástupce dítěte.

Pro Českou republiku je v praxi příslušný ZÚ Gabonu v Berlíně

Hohensteiner Strasse 16,

14197 Berlin

E-mail: botschaft@botschaft-gabun.de

Web: www.botschaft-gabun.de

Tel : 0049 30 89 73 34 40

Adresy dalších ZÚ Gabonu v Evropě:

26 Bis Avenue Raphael, 751 16

Paris tel.: 0142247960 fax 0142246242

Av. Winston Churchill, 112,

1180 Bruxelles tel.: 2-3406210 fax 2-3464669

Z ČR je možno do Gabonu cestovat letecky společností Air France (přes Paříž), Lufthansa (přes Frankfurt) nebo Turkish Airlines. V Libreville přistávají také letecké společnosti Ethiopian Airlines a Royal Air Maroc. Doporučuje se mít předem zajištěno vyzvednutí na letišti a doprovod místním partnerem nebo známým. Gabon je tropická země, ve které se vyskytuje řada nebezpečných tropických chorob (např. Chikungunya, Dengue.). Před cestou do zemí subsaharské Afriky regionu by měl proto každý cestovatel navštívit odborného lékaře - specialistu na tropické choroby (v Praze například Klinika geografické medicíny Královské nemocnice Vinohrady, nebo Centrum cestovní medicíny), kde lze absolvovat všechna povinná a doporučená očkování - proti žluté zimnici (povinné, potvrzení může být vyžadováno na letišti), žloutence typu A i B, břišnímu tyfu, meningitidě, choleře a tetanu. Doporučuje se nechat si před cestou zkontrolovat také protilátky na TBC a dětskou obrnu a případně doplnit i tato očkování. Proti velmi vážné tropické nemoci přenášené komáry - malárii - očkování neexistuje. Pro krátkodobý pobyt je

doporučována předběžná profylaxe antimalariky, přičemž na jednotlivé deriváty se po čase v teritoriu vytváří resistance. Proto je nutno typ použitého antimalarika konzultovat před odjezdem se specialistou na tropické nemoci. Při výskytu sebemenších příznaků jakékoliv nemoci (chřipky, angíny, bolesti hlavy, pocitu únavy) je nutno navštívit nejbližší laboratoř či nemocnici a nechat si udělat malarický test. Ten je velmi jednoduchý (odběr vzorku krve z polštářku prstu na ruce) a rychlý - trvá cca 15 minut i s rozbořením krve. Léky proti již probíhající malárii jsou v Kamerunu volně v prodeji a jsou účinné - nemoc ustoupí během dvou až tří dnů. Zásadní je nenechat nemoc rozvinout (inkubační doba malárie je cca týden) – pak může mít fatální následky. Rovněž lze doporučit, aby si cestovatel koupil v cílové zemi jedno balení místních protimalarických léků a vzal si ho zpět s sebou do ČR. Vzhledem k inkubační době se malárie může projevit až po návratu zpět do vlasti a s jejím výskytem a tedy i léčením by mohly být v ČR problémy. Dle údajů francouzských lékařů z Gabonu jsou místní malarická Plasmodia falciparum přenášena komáry Anopheles odolná vůči antimalarikům typu chloroquine. Na aktuální stav doporučujeme se před cestou důkladně informovat v některém z center cestovní medicíny v České republice. Gabon je stabilní a relativně bezpečnou zemí. Přesto, jako v každé zemi, existuje obecná kriminalita (krádeže, kapsářství, občas se vyskytnou i ojedinělé útoky na restaurace a kanceláře zahraničních majitelů). Je třeba zachovávat obecná pravidla bezpečnosti, nepohybovat se sám v noci, vyhnout se lidovým čtvrtím, hromadným shromážděním, nenosit viditelně cenné předměty, neukazovat peníze, zamykat auto i během jízdy. Kontrolám je lépe ukazovat legalizované kopie dokumentů.

Cestovatelům doporučujeme dobrovolnou registraci v systému Drozd.

5.8 Zaměstnávání občanů z ČR

Velké gabonské obchodní i průmyslové společnosti využívají běžně cizích odborníků (stále zejména francouzských, ale velmi roste počet specialistů z USA), kteří do země přinášejí do společného podnikání zpravidla své know-how. Domácí managementy velkých podniků nejsou většinou příliš úspěšné. V Gabonu platí zákon, omezující počet zahraničních expertů ve firmě na 10%. Tento zákon sice nebývá zcela striktně dodržován (zejména čínskými firmami), nicméně tlak odborů na omezování cizích pracovních sil je velký. Pro zaměstnávání cizinců musí v Gabonu registrované firmy získat nejprve u ministerstva práce zaměstnanecký limit pro cizí státní příslušníky, na jeho základě mohou žádat pro své zaměstnance o pracovní povolení (vydává pracovní úřad příp. ministerstvo práce a zaměstnanosti). Ministerstvo zahraničních věcí pak cizinci vyřídí u zastupitelského úřadu Gabonu v jeho zemi (nejbližší zemi) pracovnívízum. Rezidenční povolení nemusí mít v republice Gabon státní příslušníci členských zemí skupiny CEMAC. V Gabonu je údajně pro zaměstnance zahraničních firem zavedena povinnost výstupního víza. Místní síly jsou hojně využívány všemi joint-venture podniky, zastupitelskými úřady i obchodními zastoupeními. Místní gabonské síly jsou ve srovnání s většinou okolních zemí v průměru vzdělanější, ale také již poměrně drahé. Výhodou je, že počet vysokoškolsky vzdělaných lidí v Gabonu je rovněž v yšší než v okolí. Zákoník práce vychází z francouzského modelu a velmi silně chrání práva gabonských zaměstnanců. Odbory jsou velmi vlivné, silné a aktivní. Zaměstnávání upravuje zákoník práce z roku 1992. Ten mj. uzákonil minimální mzdu (150000 FCFA), kolektivní vyjednávání, upravuje řešení pracovních sporů, zaměstnávání žen a ostatní náležitosti známé z Evropy. Problémy se zaměstnaností se řeší na jednání tripartity.

5.9 Veletrhy a akce

V Gabonu se nepravidelně mezinárodní veletržní akce (většinou oborové, zaměřené na ropný průmysl, zemědělství) konají pouze v Libreville. Účastní se ho většinou pouze v místě etablované firmy, mají jen lokální význam, pro propagaci dováženého zboží ale mohou mít velký dopad.

6 Kontakty

Podkapitoly:

- 6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu
- 6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)
- 6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

6.1 Kontakty na zastupitelské úřady ČR v teritoriu

V Gabonu zastupitelský úřad ČR není a země je pokrývána ZÚ ČR v Nigérii

Embassy of the Czech Republic

5, Gnassingbe Eyadema Street,

Asokoro District, Zone 4, Abuja,

Nigeria

Tel.: 00234-70 - 37571096

E-mail: abuja@embassy.mzv.cz,

Commerce.Abuja@seznam.cz

Web: www.mzv.cz/abuja

Honorární konzulát ČR v Gabonské republice byl otevřen v červnu 2018. Honorárním konzulem byl jmenován pan Jozef Kupec, který dlouhodobě v Gabonu působí a podniká. email: jkupec@puroklima.cz

V zemi prozatím nejsou zastoupeny žádné další české instituce.

6.2 Praktická telefonní čísla (záchranka, policie, požárníci, infolinky, apod.)

V Libreville jsou v provozu soukromé francouzské kliniky na dobré úrovni. Na venkově je však i ambulantní ošetrovna pro poskytnutí alespoň první rychlé pomoci dostupná jenom zřídka. Lékařskou péči je nutné platit v hotovosti, je nutné uzavřít před cestou dobré pojištění pro pobyt v této zemi zahrnující i možnost evakuace do ČR.

• Policie: 177, +24176 33 29, 72 00 37, 72 00 39

• Požárníci: 18

• SOS Medecins: 74 74 74, 74 08 88

• Poliklinika El Rapha v Libreville : 44 70 00, 20 01 03, 07 98 66 60 • Klinika Chambrier v Libreville : 72 93 02 • Vojenská nemocnice v Libreville: 72 02 37, 72 02 38, 79 36 88 • Nemocnice Jean Ebori: 73 20 12

6.3 Důležité internetové odkazy a kontakty

- www.eiu.com
- www.finances.gouv.ga
- www.presidentalibongo.com
- www.gouvernement.ga
- www.cemac.int/
- www.gaboneco.com
- www.legabon.org
- <http://fr.infogabon.com>
- www.agpgabon.ga
- www.lepratiquedugabon.com